

Iz Koroškega.

Doberlavas na Koroškem. Znano je, da skuša „Mir“ vse tiste, ki ne trobijo v njegov rog, umazati in jim očeh drugih ljudi skodovati. Tako si privošči ta list lažnikov v svoji 42. številki z dne 17. oktobra to veselje s tem, da napada učitelja in hišnega posestnika g. Koberer v Doberlivasi kot načelnika kmetijskega društva ter ga dela tako rekoč za pomanjkanje bikov odgovornega. Dela ga za „anarhisto“ z „grozno bombo v žepu“. To „bombo“ hoče baje proti opatu in benedektinskomu štiftu vreči. — Grozno! — V glavi „S-Mirovega“ dopisuna se je menda že neka „bomba“ razpočila in v prvi zmedenosti je to neumnost uredništvu v Celovcu predložil. Drugače bi se ne dalo razumeti, kako more zahtevati od g. Koberer, da naj bi veleč. gosp. štiftnega administratorja za odpuščanje prosil. Morda zato, ker je reklo: „Šift naj se naznani, ker ne izvrši svoje obrtne dolžnosti in je leta 1907 neko premijo za bika v žep vtaknil, začetkom poletja 1908 pa svoj hlev zapre? Ali „S-Mirovem“ dopisunu ni znano, da se podole premijo le pod pogojem, da se porabi premiirano govedo vsaj skozi eno leto od dneva premiiranja za pleme in sicer bike tudi za skok pri tujih kravah in telicah proti primerni odškodnini? Ali mu ni znano, da posestnik, ki se ne drži te dolžnosti, mora plačati dvojno sveto premiiranja? — Dopisun „S-Mira“ trdi: „Kakor vsako leto, izpostavili so benedektinci tudi letos plemenske bike in njih biki so se zavrgli, medtem ko se ni našlo nobene napake na izpostavljenih bikih g. Seifritza in drugih liberalcev.“ — Resnici na ljubo bodi povedeno, da g. Seifritz ni še nikdar, šift v Doberlivasi pa tudi letos ni nobenega bika izpostavil. Menda je prišel dopisun na dotično mesto kot zastopnik štiftovskih bikov; predstavil se pa ni kot tak komisiji. Pri prihodnjem premiiranju naj le pride, da se mu pritisne znamenje na skrite njegove rogovce.

Bistrica v Rožni dolini. Kadar bi dobil neki gotovi gospod Horvath, učitelj v Loki, zopet željo po dopisovanju, naj pusti dostenje ljudi pri miru in naj se peča s takimi kakor je on, katerih se nauki veliko premašo vpoštovanje Kniggejeve knjige „Umgang mit Menschen“ niso prijeli. — Prisiljeni smo da naklestimo danes tega „Mirovega“ dopisuna kakor nedostojnega šolskega pobiča po prstih; naj malo kleči zunaj pred javnostjo, da se odvadi svoje nedostojnosti, katero je gojil zlasti v zadnjem času. Prišel je zadnjič v Bistrico, pogledal sem in tja in ker ni našel družbe, poiskal je svojega tovariša; le-ta ga je v svoji dobroščnosti peljal v krog raznih članov moškega pevskega društva, ki so se prijazno na koroški način zabavali. Gospod Horvath se je čutil „sauwohl“ kakor pravi naše ljudstvo; spodbujal je ljudi s hvalo in dobrimi besedami k petju in si je naredil na ta način prijetni večer. Nikdo mu ni ničesar storil, kajti vsi so mislili, da imajo z dostojnim človekom opraviti. Samoumevno, — ako se je tudi v pogovoru za Slovence imenoval, ni to noben vzrok, da bi se moža manj prijazno gledalo, kajti mi čestimo vsako pošteno prepricačanje. Komaj pa je sedel malo spočit pri svojih domačih mesnih piskrih in je premisljeval o svojih potnih doživljajih, prijela ga je dopisunska žilica, vzel je pero in — ker mu ni prišlo nič pametnejšega na um — napisal je za „Mir“ psovke čez bistriske pevce, ki naj se sramujejo, da pojeno s svojim slovenskim srcem nemške pesni, kakor „Ich kenn' ein' hellen Edelstein“ itd. In vendar je dotični večer Horvath sam pevce k petju teh pesen navduševal! Kako naj označimo tako postopanje? Kako se pravi temu, ako človek vrsti dostojnih ljudi pod hinavsko kinko svojo družbo vsili, za katero bi noben petelin ne zapel in ako potem iz ozadja, nepodpisana, svoje s strupom naravnega hujskanja zastrupljene pušč na isto družbo strelja?! Na to vprašanje bodo someščani in tovariši Horvatha pač sami odgovorili. Na vsak način bi svetovali temu gospodu pedagogu, da, ako ga jezikom nemške pesmi, naj se s svojo pevsko navdušenostjo raje do društva „Zarja“ v Pesjivasi obrne; to slovensko društvo bode z pivom in dobrimi besedami gočovo pripravljeno, da daruje Horvathu en večer. Pri nas pa za take „Metudovce“, kakor pravijo

ljude, pač ni prostora. Naše moško pevsko društvo obstoji iz Nemcov in Nemcim prijaznih Slovencev, ki gojijo po starci koroški šegi petje nemških pesen. Pa ne zato, ker so bogve kako „deutsch national“, marveč ker imajo veselje na bogatem zakladu nemških pesen in ker je bilo to vedno tako na Koroškem, dokler ni velika luknja pri Rožeku vse mogoče smeti k nami prinesla, katerimi se hoče dobrski zrak osmrdati. Zapomnite si to, plemeniti Vi gospod!

Tatvina. Pekovskemu mojstru Jakob Blasberger iz sv. Rupreta je ukradel neki mesar 350 kron. Tata so zaprli.

Iz vode so potegnili mrtvega nekega hlapca v Huttenbergu. Nesrečen je padel v potok in se ubil.

Napadel je neznani ropar hlapca Frenthoter iz St. Vida. — Ali hlapec je napadalca pregnal.

Po svetu.

Tovarna Mayfart & Co. Sprejeli smo: Cenjeno uredništvo! Naznajanamo s tem javno, da smo v vseh delavnicih naše fabrike za mašine in železne gisarje promet v polnem obsegu zopet pričeli. — Z veleščovanjem Ph. Mayfart & Co, fabrike mašin za kmetijstvo, vinogradništvo in industrijo, Dunaj II/1. Taborstrasse 71.

Velika nesreča. V Hercogovi kemični fabriki v Budimpešti se je zgodila razstrelba. Kemik je bil težko ranjen, 5 delavk pa ubitih.

Nemci se združujejo in hočejo kupovati vino, sadje, jajca, perutnino, sploh vse kmetske predelke edino od nemških in slovenskih kmetov. To je posledica podlega prvaškega hujskanja „Svoji k svojim“. Kmetje! Ali vam bodejo Kranje kaj od kupili? Ne! Poženite torej prvaške hujškače, kajti drugače pridevate v gospodarski propad!

Plevel na travnikih.

Marsikateri kmetovalec si misli, da je že dovolj storil za zatiranje plevela, ako je opletel njeve, vrt, in vinograd. Pletev travnika marsikateremu niti na misel ne pride. Kakor ne sme na polju in drugi obdelani zemlji rasti drugo, nego kar je bilo vsejano ali posajeno, prav tako ne sme rasti tudi na travniku drugo, nego trava in želička, ki dajejo okusno in tečno krmo. Vse druge rastline, ki ovirajo krmske rastline v rasti, jih duše ali celo živali zastrupljajo, je treba s travniku stribiti. Ako to opustimo, bo krme le malo in še to bo slaba.

Pogostoma se celo krtin ne razkopava in če se tudi, izvrši se to le površno. Da celo kamenja se po travnikih vselaj ne pograbi. Za tako delo si privošči malokdo kaj časa v misli, da to ni potrebno. In vendar ni temu tako. Skušnje so pokazala, da se s pokončevanjem plevela na travnikih ne le več pridelava, ampak celo dvakrat toliko in da je tudi krma tečnejša. Trud in delo toraj nista zastonji.

Najbolj škoduje travnikom mah. Kjer pokriva zemljo mah, tam ni trave; razun tega odteguje mah zemljini vlago. Na z Mahom obraščenim travniku je zemlja mrzla in vlažna, ker se mah vode napije in se na to zlepa ne posuši. Mah tudi zadružuje mokroto. Kako nevaren je mah za travnike, nas pouči sledeči poskus: 700 gramov suhega mahu popije 3300 gr. vode, na travniku celo 5500 gramov. Ta se posuši potem zelo počasi. Ako se mah odstrani s travnika, poveča se tudi hlapanje vode za 200 do 300 odstotkov. Prerašunilo se je, da se je z odstranitvijo 1 kg. mahu s senožeti, rešilo približno 25 kg. krme. Iz prej navedenega je dovolj jasno, zakaj naj se mah s travnikov odpravi.

Najboljše sredstvo za pokončevanje mahu je dobra travniška brana in gnojenje travnikov. Z brano naj se travnik prav močno povleče ali takorekoč zazmesari. Čimbolj je travnik razmerjan, tem bolje je; če le nekako površno povlečemo, ne dosežemo namena. Če močno povlečemo, izplumimo ne le mah, ampak tudi drugi pleveli in h koreninam dospe svetloba in zrak. Trava prične živahnino in krepko rasti in grmi se skošatijo. Z brano naj se povleče jeseni ali pa še le spomladji, ko se je travnik zadostno osušil.

Nikar ne misli, da kjer raste mah, tam zrasta tudi veliko sene, ne, ampak ravno narobe.

Ko se je travnik z brano razmesarilo, naj se tudi pognoji. Nekdaj se je gnojilo travnike s kompostom, ker pa tega pogostoma primanjkuje ali pa so stroški za dovozanje preveliki, gnoji naj se s Tomasovo žlindro in kajnitom. Gnojilo naj se raztroси še le potem, ko se je z brano povleklo in sicer bodisi jeseni ali pa zgodaj spomladji. Če je trava prereda, naj se po branjanju tudi travno seme poseje. Travnike, ki so propolni mahu, naj se dvakrat in sicer enkrat spomladji in v drugič v jeseni povleče z brano; to naj se ponavlja dve leti zaporedoma, potem zadošča le enkratno branjanje. Travnik, ki je bil povlečen z brano, da toliko krme več, da se trud za to delo dobro poplača.

Najhujši plevel po travnikih je podlesek, ki je obenem strupen. Kjer ga je veliko po travi, ni niti varno zagnati lačno živino na travnik. Že iz tega uzroka, naj bi se ta plevel pridno pokončeval. Čestokrat se na travnikih tako zaplodi, da ni smeti gnati živine na pašo in ne ostane drugega, nego da se travnik premeni v njivo in se jo kot tako nekaj let obdeluje. Ponovno oranje uniči korenine tega plevela popolnoma. Pri malih množinah zadošča povleči travnik s težko travniško brano. Najboljše je, če se mu korenine, ki segajo 3—4 cm globoko, na kakšen način rani. Ko cvete, naj se ga s primerenim orodjem tako rani, da pride voda vanj, vsled česar potem segnije, ali pa naj se ga aprila meseca, ko so se pokazali iz zemlji listi, s špičastim lesnim drogom zabode v srce. Kaj takega je pa mogoče le spomladji, ko je zemlja še vlažna in mehka in gre drog v globocino. Tako delo je sicer zamudno in ga je treba večkrat ponoviti, ker se pri zabanjanju ne posreči uničiti vsako rastline, kljub temu pa se izplača. Podlesko seme naj se pobere in seže in mokra zemlja naj se skuša osušiti na en ali drug način.

Hud plevel so tudi močvirška sita, druge močvirške trave in ostrice, ki uspevajo le na močvirni kislji zemlji. Taki travniki naj se gnoje z vaponom, ki se spoji s kislino. Gnoji se jih pa tudi lahko z vapnenim laporjem, zveplenokislim kalijem (500—600 kg na ha) ali pa s kajnitom.

Deset zapovedi proti pretečemu pomanjkanju krme.

Kraljeva hrv.-slav.-daln. zemaljska vlada, oddelek za notranje poslovanje je razposlala med kmetovalce naslednjih deset zapovedi, ki so tudi našim razmeram zelo primerne, zato jih prinesemo tu doslovno:

I. Sejam kravjo ali strnišno repo. (na oral ali 1600 sežnjev kvad se potrebuje 3 kg semena). Z njo prihraniš mnogo sene in krave bodo obilo molzle. Vskemu govedu se da lahko 15 kg na dan in zadostuje, če daš poleg tega 6—8 kg sene. Preščem se poklada repa cela ali pa razrezana in kuhanja; ena in druga se prilega preščem prav dobro.

Ako se jo pravilno pospravi in shrazi, zdrži kravja repa tudi čez zimo.

Ta repa je zdrava in tečna hrana tudi za ljudi.

II. Sejam beli ženof ali gorščico za zeleno krmo (na vsak oral 6—8 kg). Gorščica da mnogo dobre krme, kojo zamoreš kosit novembra meseca, da se ti ni treba dotikati sene in slame.

III. Sejam turščico za zeleno krmo (na vsak oral 100—115 kg). Zeleno turšica se ohrani na njivi do slame, in če je tudi prijeta od slame, jo lahko pokladaš govedu. Če no moreš vse pokrmiti zeleno, pokosi ali požanji jo o suhem, toplem vremenu ped na visoko od tal, deni jo v suhe jarke široke 2—3 m, globoke 1—1½ m in po potrebi dolge, shodi je dobro, kakor repo ali zelje za kisanje, deni na vrh še 1—1½ meter na visoko druge in pokrij zemljo za ped na debelo, greben nasipa pa naj ostane odprt. Koruza se v kupu ugreje in kadar se je segrela, da te v roko tako peče, da ne vzdriš, zasuj z zemljoi tudi greben nasipa. Tako spravljena se shrani turšica skozi več časa; postane sicer temnejša, diši po kislem, govedo je zelo rado žre, če ji ne primeša sena ali slame.

IV. Sejam mohar ali sirk. da pokosi zelenega (na oral 15 kg).

Ta zeleni krma, ki zamoreš vtrajati do novembra, se porabi lahko za kislo krmo kakor turščico.

V. Sejam laško delejjo ali inkarnatnico (na oral 18 kg). V jeseni da dobro pašo, spomladji aprila meseca jo labiko kosiš za zeleno krmo.

VI. Sejam zmesi za pomladansko krmo n. pr. rž ali ječmen z grahorščico in grahom (na oral v težkih, zveznih zemljah 40 kg, rž ali ječmena 60 kg, grahorščice in graha 30 kg; za težke, lahke peščene zemlje 60 kg rž ali ječmena, 40 kg grahorščice in 30 kg graha).

VII. Vsako krmo razsekaj z roko ali pa s strojem, kar je bolje, kakor če pokladaš celo, ker take ne luča govedo po tleh in se s tem mnogo prišedi.